

Карпенко А. В.
доктор економічних наук, професор
Галушка Ю. Р.
студент

Національний університет «Запорізька політехніка»,
м. Запоріжжя, Україна

СУЧАСНИЙ СТАН ГЛОБАЛЬНОЇ СТАРТАП-ЕКОСИСТЕМИ

В умовах глобалізації світової економіки та загострення конкуренції за ресурси і споживачів зростає увага й пришвидшуються дії потенційних інвесторів до пошуку та фінансування перспективних стартапів. У розвинених країнах пріоритетна увага до стартапів була характерною вже не одне десятиліття, що сприяло формуванню розгалужених екосистем стартапів. Досвід та сприятливі умови середовища позитивно впливають на активність спільноти та кількість створюваних стартапів. Проте потенціал до їх створення не вичерпується лише в умовах відповідних розвинених екосистем. Сьогодні ці тренди поширюються майже в усі національні економіки. Динамізм сучасних змін визначає формування глобальної конкурентоспроможної екосистеми стартапів як одне з основних поточних завдань світової спільноти.

Стартап-рух сьогодні визнається як пріоритетний інноваційно-трансформаційний рушій розвитку міжнародної економіки, що обумовлює необхідність створення і забезпечення належних умов розвитку стартапів. Загалом стартапом визнається компанія, яка створена за короткі терміни з метою швидкого зростання у формі повторюваної і масштабованої бізнес-моделі для реалізації нетипового (з новизною) проєкту. Особливостями сучасних стартапів виступають гнучкість, динамічність, актуальність, креативність, інноваційність та розширення впливу на все більшу кількість сфер людського життя, що підвищує їх значення.

Екосистема стартапів формується людьми, стартапами на різних етапах життєвого циклу та різними локальними організаціями (фізичними чи віртуальними), які взаємодіють як система для створення нових стартап-компаній. Ці організації поділяються на такі категорії: університети, фінансові організації, підтримуючі організації (інкубатори, акселератори, коворкінг-простір тощо), дослідні організації, сервісні компанії (надання юридичних, фінансових послуг тощо) та великі корпорації. Різні організації, як правило, фокусуються на певних частинах функціонування екосистеми чи на конкретній стадії життєвого циклу стартапу [1].

Основна мета підприємницьких, інноваційних та стартап-екосистем полягає у створенні та залученні підприємницьких талантів та нових ідей у зростаючому обсязі, щоб стати творцями бізнесу, інновацій та компаній, що розвиваються, в рамках екосистеми, успіх якої вимірюється кількістю великих компаній, які виростили з екосистеми [2].

Функціонування екосистеми стартапів зумовлене дією низки економічних, матеріально-технічних, ринкових і соціально-культурних факторів, які

визначають специфіку середовища екосистеми і накладають певні обмеження на дії суб'єктів екосистеми. До них слід віднести: державну економічну політику і державну політику у сфері підприємництва та інновацій, інвестиційно-фінансовий клімат, технологічний рівень розвитку країни і, зокрема, розвиненість інформаційно-комунікативних технологій, потреби ринку, ринкову кон'юнктуру, умови ведення бізнесу, соціальні норми, звички, традиції, когнітивні та поведінкові моделі, що обумовлюють ставлення суспільства до діяльності стартапів, їх соціальну прийнятність та статусність, обізнаність суспільства з особливостями діяльності стартапів, історії успіху, підприємницький дух, амбітність і т. п [3].

Визначити найбільш розвинені стартап-екосистеми можна за допомогою Індексу глобальної стартап-екосистеми (Global Startup Ecosystem Index), розрахованого дослідницьким центром StartupBlink (табл. 1). Індекс складається з трьох показників: кількість, якість та бізнес-середовище.

Таблиця 1. Індекс глобальної стартап-екосистеми в 2022 році

№	Країна	Кількісна оцінка	Якісна оцінка	Бізнес-середовище	Індекс
1	США	27,56	164,15	3,66	195,370
2	Великобританія	12,66	36,10	3,79	52,555
3	Ізраїль	7,10	34,82	3,15	45,062
4	Канада	9,40	22,35	3,51	35,264
5	Швеція	4,68	20,03	3,80	28,502
6	Німеччина	4,96	16,84	3,53	25,334
7	Сінгапур	3,98	17,18	2,24	23,408
8	Австралія	5,95	12,86	3,64	22,454
9	Франція	4,82	12,77	3,40	20,994
10	Китай	1,97	16,04	2,65	20,663

*Джерело: складено за [4]

Екосистема Сполучених штатів Америки стала безперечним лідером у 2022 році, кількісна і якісна оцінка сягнули найвищого в світі значення – 27,56 і 165,15 відповідно, а бізнес-середовище з показником 3,66 посіло друге місце, поступившись Великобританії. Для порівняння, екосистема Китаю, яка посіла 10 місце із значенням Індексу – 20,663 у 9,5 разів відстає в розвитку від Сполучених штатів Америки.

Міжнародна дослідницька організація Startup Genome щороку публікує Звіт про глобальну екосистему стартапів (The Global Startup Ecosystem Report), де визначає 12 суб-секторів фінансування стартап-екосистем (табл. 2).

Суб-секторами з найбільшим приростом об'єму фінансування є: блокчейн (126,51%), передове виробництво та робототехніка (119,95%), сільськогосподарські технології і нові продукти харчування (107,23%), штучний інтелект (97,98%) і фінансові технології (90,09%). Ці суб-сектори відрізняються високою технологічністю та інноваційністю, демонструючи загальну тенденцію до зростання, за винятком приростів 2019-2021 років, на значення яких вплинула пандемія COVID-19.

Таблиця 2. Зміна об'єму фінансування стартап-екосистем за суб-секторами, %

Суб-сектор	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	Приріст
Блокчейн	100	118,79	205,03	238,93	207,72	226,51	126,51
Передове виробництво та робототехніка	100	129,33	198,32	228,61	222,6	219,95	119,95
Сільськогосподарські технології і нові продукти харчування	100	126,51	196,39	222,89	220,48	207,23	107,23
Штучний інтелект і великі дані	100	129,08	183,88	211,32	201,44	197,98	97,98
Фінансові технології	100	113,74	175	193,02	174,55	190,09	90,09
Науки про життя	100	107,8	135,35	140,25	141,51	156,48	56,48
Кібербезпека	100	117,88	149,09	160,91	148,18	141,21	41,21
Чисті технології	100	104,87	122,47	136,33	136,7	141,2	41,2
Освітні технології	100	96,23	150,31	173,58	145,91	138,99	38,99
Ігрові технології	100	108,72	146,6	132,52	108,14	128,49	28,49
Цифрові ЗМІ	100	96,32	96,93	95,09	74,85	70,55	-22,45
Рекламні технології	100	82,11	83,49	80,28	68,35	58,26	-41,74

*Джерело: складено за [5]

Останні сходинки займають цифрові ЗМІ і рекламні технології із від'ємним значенням приросту -22,45% і -41,74% відповідно, поступово втрачаючи свою частку фінансування.

Сучасна глобальна стартап-екосистема перебуває у стані бурхливого розвитку, охоплюючи більшість країн світу. Безумовним лідером серед глобальних стартап-екосистем виступають Сполученні штати Америки, з показником Індексу глобальної стартап-екосистеми у 9,5 разів більше, ніж у Китаю, екосистема якого є десятою у світі. Фінансування екосистем охоплює більшість сфер людського життя з найбільшими показниками у суб-секторах: блокчейн, передове виробництво та робототехніка, сільськогосподарські технології та продукти харчування, штучний інтелект і великі дані й фінансові технології. Витрати на цифрові ЗМІ і рекламні технології поступово зменшуються, демонструючи негативну тенденцію приросту.

Література:

1. What Is Startup Ecosystem? URL: <https://www.startupcommons.org/what-is-startup-ecosystem.html>.
2. Startup Commons For Ecosystem Developers. URL: <https://www.startupcommons.org/ecosystem-development.html>.
3. Ситник Н. І. Екосистема стартапів як складова інноваційної екосистеми. *Бізнес Інформ*. 2017. № 8. С. 89-94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2017_8_13.
4. Global Startup Ecosystem Index Report 2022. URL: <https://www.startupblink.com/startupecosystemreport>.
5. The Global Startup Ecosystem Report 2022. URL: <https://startupgenome.com>.